

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 12. februar 2024
Kontor: EU-retskontoret
Sagsbeh: Louise Pelle Kyed Jensen
Sagsnr.: 2017-00203
Dok.: 3147958

NOTITS

om domme mv. afsagt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og udtalelser fra FN's komitéer mod Danmark fra 1. marts 2023 til og med 31. december 2023

1. Indledning

Danmark har tiltrådt en række individuelle klageadgange til internationale organer, herunder klageadgangen til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) samt til flere FN-komitéer.

Europarådets Ministerkomité har i anbefaling CM/Rec(2008)2 om effektive nationale procedurer for fuldbyrdelse af domme afsagt af EMD bl.a. anbefalet, at medlemsstaterne orienterer deres nationale parlamenter om opfyldelsen af domme afsagt af EMD i sager mod medlemsstaten.

Justitsministeriet udarbejder på denne baggrund årligt nærværende notat om domme mv. afsagt af EMD.

Med henblik på at give et samlet overblik over domme og udtalelser mod Danmark fra internationale organer omfatter notatet endvidere udtalelser fra relevante FN-komitéer. Desuden omfatter notatet sager, hvor Danmark har intervenseret som tredjepart i sager ved EMD mod andre medlemsstater.

2. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

EMD har fra 1. marts 2023 til 31. december 2023 afsagt fem domme i sager mod Danmark samt truffet beslutning om henholdsvis at afvise tre sager samt afslutte tre sager mod Danmark. Danmark har i perioden intervenseret i én sag som tredjepart i en verserende sag mod en anden medlemsstat.

Der verserer pr. 31. december 2023 i alt 26 sager mod Danmark ved EMD.

2.1. Domme

EMD har fra 1. marts 2023 til 31. december 2023 afsagt fem domme i sager mod Danmark. Det drejer sig om følgende sager:

- *Noorzae mod Danmark* (sagsnr. 44810/20)
- *Sharifi mod Danmark* (sagsnr. 31434/21)
- *Al-Masudi mod Danmark* (sagsnr. 35740/21)
- *Goma mod Danmark* (sagsnr. 18646/22)
- *El-Asmar mod Danmark* (sagsnr. 27753/19)

I sagerne *Noorzae*, *Sharifi* og *El-Asmar* fandt EMD, at Danmark har krænket Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK). I sagerne *Al-Masudi* og *Goma* fandt EMD, at Danmark ikke har krænket EMRK.

Den 5. september 2023 afsagde EMD dom i sagerne *Noorzae mod Danmark*, *Sharifi mod Danmark*, *Al-Masudi mod Danmark* og *Goma mod Danmark*. Alle fire sager vedrører udvisning af en udlænding på baggrund af kriminalitet begået i Danmark.

I sagen *Noorzae mod Danmark* (sagsnr. 44810/20) fandt EMD, at Danmark havde krænket EMRK artikel 8 (retten til respekt for privat- og familieliv) ved at udvise klager med et indrejseforbud i 12 år.

Klager, som var afghansk statsborger, indrejste i Danmark som femårig, og havde haft lovligt ophold i Danmark i ca. 18 år. Ved Østre Landsrets dom af 28. januar 2020 blev klageren idømt et år og tre måneders fængsel for narkokriminalitet, simpel vold, kørsel uden førerret og besiddelse af en kniv. Han blev samtidig udvist med et indrejseforbud i 12 år. Klageren var tidligere straffet for mindre alvorlig kriminalitet, men havde ikke fået en betinget udvisning eller en advarsel om udvisning.

EMD fandt, at udvisningen af klager kombineret med et indrejseforbud på 12 år var uproportional. EMD anførte indledningsvist, at de danske domstole havde foretaget en grundig vurdering af de relevante kriterier, der følger af EMD's praksis om EMRK artikel 8 i udvisningssager, og henviste endvidere til EMD's praksis om, at det kræver særligt tungtvejende grunde ("very serious reasons") at retfærdiggøre udvisning af en udlænding, der er kommet til landet i en ung alder, og som har tilbragt det meste af sin barn- og ungdom i landet.

EMD rejste ikke tvivl om vurderingen af, at den forbrydelse, der førte til udvisningen af klageren, var af en sådan karakter, at klageren måtte anses for at udgøre en trussel mod den offentlige orden. EMD anførte imidlertid, at klagerens kriminalitetshistorik ikke indikerede, at han generelt kunne anses for at udgøre en trussel mod den offentlige orden. EMD fremhævede, at klageren ikke tidligere var betinget udvist eller havde modtaget en advarsel om udvisning. EMD fremhævede endvidere klagerens stærke bånd til Danmark, hans stort set ikke-eksisterende bånd til Afghanistan og klagerens forsøg på at reintegrere sig – som landsretten ikke havde inddraget i vurderingen.

EMD bemærkede i forlængelse heraf, at de danske domstole havde meddelt et indrejseforbud i 12 år, selv om det var muligt at meddele indrejseforbudet i en kortere periode.

EMD fandt på denne baggrund en krænkelse af EMRK artikel 8.

I sagen *Sharifi mod Danmark* (sagsnr. 31434/21) fandt EMD, at Danmark havde krænket EMRK artikel 8 (retten til privat- og familieliv) ved at udvise klager med et indrejseforbud i 12 år.

Klager, som var afghansk statsborger, indrejste i Danmark som niårig og havde haft lovligt ophold i Danmark i ca. 16 år. På tidspunktet for byrettens dom i september 2019 var klageren ugift og uden børn.

Ved Østre Landsrets dom af 1. juli 2020 blev klageren idømt to år og seks måneders fængsel for hovedsageligt våbenbesiddelse med henblik på ulovligt videresalg. Klageren blev samtidig udvist med et indrejseforbud i 12 år. Klageren var tidligere straffet for mindre alvorlig kriminalitet, men havde ikke tidligere fået en betinget udvisning eller advarsel om udvisning.

EMD fandt, at udvisningen af klager kombineret med et indrejseforbud i 12 år var uproportional. EMD anførte indledningsvist, at de danske domstole havde foretaget en grundig vurdering af de relevante kriterier, der følger af EMD's praksis om EMRK artikel 8 i udvisningssager, og henviste endvidere til EMD's praksis om, at det kræver særligt tungtvejende grunde ("very serious reasons") at retfærdiggøre udvisning af en udlænding, der er kommet til landet i en ung alder, og som har tilbragt det meste af sin barn- og ungdom i landet.

EMD rejste ikke tvivl om vurderingen af, at den forbrydelse, der førte til udvisningen af klageren, var af en sådan karakter, at klageren måtte anses

for at udgøre en trussel mod den offentlige orden. EMD anførte imidlertid, at klagerens kriminalitetshistorik ikke indikerede, at han generelt kunne anses for at udgøre en trussel mod den offentlige orden. EMD fremhævede, at klageren ikke tidligere var betinget udvist eller havde modtaget en advarsel om udvisning. EMD anførte, at klager var kommet til Danmark i en ung alder og havde haft lovligt ophold i ca. 16 år, hvorfor han havde meget stærkere bånd hertil, hvorimod hans bånd til Afghanistan var stort set ikke-eksisterende.

EMD bemærkede i forlængelse heraf, at de danske domstole havde meddelt klager et indrejseforbud i 12 år, selv om det var muligt at meddele indrejseforbuddet i en kortere periode.

EMD fandt på denne baggrund en krænkelse af EMRK artikel 8.

I sagen *Al-Masudi mod Danmark* (sagsnr. 35740/21) fandt EMD, at Danmark ikke havde krænket EMRK artikel 8 (retten til privat- og familieliv) ved at udvise klager for bestandig.

Klager, som var irakisk statsborger, var indrejst i Danmark som treårig og havde haft lovligt ophold i Danmark i ca. 20 år. Ved Østre Landsrets dom af 7. september 2020 blev klageren idømt to år og ni måneders fængsel og udvist med et indrejseforbud for bestandig for narkotikakriminalitet. Han var tidligere straffet og var to gange tidligere blevet advaret om udvisning (hhv. en betinget udvisning og en advarsel).

EMD fandt, at udvisningen af klager med et indrejseforbud for bestandig var proportional. EMD lagde bl.a. vægt på, at klageren var tidligere straffet samt idømt en advarsel om udvisning og betinget udvist. EMD fandt, at klagers forbrydelser var af sådan en karakter, at han på daværende tidspunkt udgjorde en alvorlig trussel mod den offentlige orden, hvorfor et indrejseforbud for bestandig var berettiget. Klager udviste endvidere en manglende vilje til at efterleve dansk ret, uagtet han tidligere både var blevet betinget udvist samt meddelt en advarsel herom.

Afslutningsvist henviste EMD til subsidiaritetsprincippet, hvorefter det vil kræve vægtige grunde for at tilsidesætte de nationale domstoles vurdering, når afvejningen er blevet foretaget af de nationale myndigheder i overensstemmelse med de kriterier, der er fastlagt i EMD's praksis, og når de nationale domstole har foretaget en tilstrækkelig afvejning af klagers interesser over for offentlighedens generelle interesse.

EMD fandt på denne baggrund, at udvisningen med et indrejseforbud for bestandig var i overensstemmelse med EMRK artikel 8.

I sagen *Goma mod Danmark* (sagsnr. 18646/22) fandt EMD, at Danmark ikke havde krænket EMRK artikel 8 (retten til privat- og familieliv) ved at udvise klager for bestandig.

Klager, som var congolesisk statsborger, indrejste i Danmark som treårig og havde haft lovligt ophold i Danmark i ca. 17 år. Ved Østre Landsrets dom af 1. juli 2021 blev klageren idømt to års fængsel (inkl. en reststraf) og udvist med et indrejseforbud for bestandig for røveri. Klageren havde ikke stiftet egen familie og var tidligere straffet for voldtægt, hvor han blev betinget udvist.

EMD fandt, at udvisningen med et indrejseforbud for bestandig var proportional. EMD lagde bl.a. vægt på, at klageren var tidligere straffet samt betinget udvist. EMD fandt, at klagers forbrydelser var af en sådan karakter, at han på daværende tidspunkt udgjorde en alvorlig trussel mod den offentlige orden, hvorfor et indrejseforbud for bestandig var berettiget. Klager udviste endvidere en manglende vilje til at efterleve dansk ret, uagtet at han tidligere var blevet betinget udvist.

Afslutningsvist henviste EMD til subsidiaritetsprincippet, hvorefter det vil kræve vægtige grunde for at tilsidesætte de nationale domstoles vurdering, når afvejningen er blevet foretaget af de nationale myndigheder i overensstemmelse med de kriterier, der er fastlagt i EMD's praksis, og når de nationale domstole har foretaget en tilstrækkelig afvejning af klagers interesser over for offentlighedens generelle interesse.

EMD fandt på denne baggrund, at udvisningen med et indrejseforbud for bestandig var i overensstemmelse med EMRK artikel 8.

I sagen *El-Asmar mod Danmark* (sagsnr. 27753/19) fandt EMD, at Danmark havde krænket EMRK artikel 3 (forbud mod tortur og nedværdigende eller umenneskelig behandling eller straf). EMRK artikel 3 er opdelt i en materiel del, der bl.a. forbyder uforholdsmæssige magtanvendelser over for frihedsberøvede personer, og en processuel del, som pålægger staterne en række processuelle forpligtelser, herunder til i visse tilfælde at indlede og gennemføre en effektiv efterforskning i anledning af påståede krænkelser af EMRK. EMD fandt, at såvel den materielle som den processuelle del af EMRK artikel 3 var krænket i den konkrete sag ved, at to fængselsbetjente havde anvendt peberspray mod klager i en observationscelle i Enner Mark Fængsel,

og ved at myndighederne efterfølgende foretog en ineffektiv undersøgelse af episoden.

Klager blev den 24. marts 2017 varetægtsfængslet for overtrædelse af bl.a. våbenloven. Den 30. marts 2017 blev klager overført til et fængsel med henblik på at forebygge overgreb på medindsatte, personale mv. Efter ankomst til fængslet udviste klager en voldsom adfærd og truede fængselspersonalet, hvorefter han gentagne gange blev anbragt i observations- eller sikkerheds-celler. Den 4. april 2017 observerede fængselspersonalet, at klager havde kastet mad på ruden i sin observationscelle, urineret på gulvet og ødelagt sin madras, og klager var herudover truende mod personalet. Ifølge fængselspersonalet sparkede klager på døren til cellen og truede med, at han ville slå fængselspersonalet ihjel. Det blev på den baggrund besluttet at åbne døren til klagers celle, hvorefter klager ifølge fængselspersonalet stormede mod personalet og forsøgte med knyttet hånd at slå en fængselsbetjent i hovedregionen. Fængselsbetjenten skubbede herefter klager tilbage i cellen og anvendte – sammen med en anden fængselsbetjent – peberspray mod klager. Klager blev herefter ført til en sikringscelle, hvor han blev fikseret.

Den 6. april 2017 indgav klager en politianmeldelse af de involverede fængselsbetjentene for grov vold. Den 26. januar 2018 indstillede Sydøstjyllands Politi efterforskningen i sagen med den begrundelse, at efterforskningen ikke ville føre til, at nogen fængselsbetjente kunne sigtes i sagen. Den 23. februar 2018 påklagede klager politiets afgørelse til statsadvokaten, som den 16. november 2018 traf endelig afgørelse om, at efterforskningen i sagen ikke skulle genoptages.

For så vidt angår den processuelle del fandt EMD, at der i strid med EMRK artikel 3 ikke var foretaget en effektiv efterforskning af forholdet, da myndighederne under efterforskningen ikke tog stilling til, om brugen af peberspray havde været *strengt nødvendig* – hvilket er krævet efter EMRK artikel 3 – ligesom det ikke blev undersøgt, hvorfor de pågældende betjente gik ind i cellen, om betjentene kunne have planlagt indtrængningen og dermed undgået at benytte peberspray, eller om brugen af peberspray i den konkrete sag levede op til den dagældende magtanvendelsesbekendtgørelse. Ved ikke nærmere at undersøge, om betingelserne for at anvende peberspray i det konkrete tilfælde var overholdt, havde de danske myndigheder ikke foretaget en effektiv undersøgelse af klagerens sag.

I forhold til den materielle del fandt EMD, at brugen af peberspray i den konkrete sag udgjorde en krænkelse af artikel 3. EMD lagde vægt på, at betjentene ikke på forhånd havde advaret klageren, og at det bl.a. som følge

af den mangelfulde oplysning af sagens faktiske omstændigheder, jf. ovenfor, ikke var godtgjort, at anvendelsen af peberspray var strengt nødvendig.

EMD fandt på denne baggrund, at klager i strid med EMRK artikel 3 var blevet udsat for umenneskelig og nedværdigende behandling.

2.2. Afviste sager

EMD offentliggjorde fra 1. marts 2023 til 31. december 2023 tre beslutninger om afvisning af sager mod Danmark efter EMRK artikel 35 (kriterier for antagelse af en sag til behandling i realiteten). Det drejer sig om følgende sager:

- *M.G. mod Danmark* (sagsnr. 7921/20)
- *Hansen mod Danmark* (sagsnr. 54155/21)
- *A.A. mod Danmark* (sagsnr. 6041/23)

Sagen *M.G. mod Danmark* (sagsnr. 7921/20) blev den 9. marts 2023 afvist af EMD med henvisning til, at klagen var åbenbart grundløs, jf. EMRK artikel 35, stk. 3, litra a og stk. 4.

Klager indgik i forbindelse med sin skilsmisse en mundtlig aftale med sin daværende partner om, at klager skulle betale et bestemt beløb i børnebidrag til hvert af deres fire børn. Klager ønskede senere at få dette beløb nedsat, hvilket Statsforvaltningen afviste. Sagen blev henvist til familieretten, hvor klager anmodede om en mundtlig forhandling af sagen med henblik på at drøfte forældrenes mundtlige aftale om børnebidrag. Ved beslutning af 23. maj og 9. juli 2019 fandt familieretten, at sagen skulle behandles efter den forenklede familiesagsproces i retsplejelovens kap. 42, og at sagen skulle afgøres på et skriftligt grundlag.

Klager anmodede Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at indbringe familierettens afgørelse for landsretten, bl.a. med henvisning til, at familierettens afslag på en mundtlig forhandling i sagen var i strid med EMRK artikel 6 (retten til retfærdig rettergang), hvilket Procesbevillingsnævnet afslog den 9. september 2019.

EMD afviste at behandle sagen. EMD bemærkede indledningsvist, at idet sagen var afgjort af familieretten som første og sidste instans var omdrejningspunktet for sagen, hvorvidt der forelå særlige omstændigheder, der kunne begrunde, at sagen blev afgjort uden en mundtlig forhandling. EMD

henviste til, at fastsættelse af børnebidrag sker på baggrund af standardtakster og under hensyn til forældrenes indkomst og fandt, at klagers indkomst var af en sådan størrelse, at familieretten, uagtet parternes mundtlige aftale, ville have haft mulighed for at fastsætte børnebidraget til et beløb, som mere eller mindre svarede til parternes egen aftale. Derfor havde de forhold, som klager ønskede at få behandlet mundtligt, ikke kunne ændre udfaldet af sagen i væsentlig grad. EMD fandt på den baggrund, at der forelå særlige omstændigheder, der gjorde, at sagen ikke rejste spørgsmål – f.eks. om troværdighed eller uenighed om fakta – som nødvendiggjorde en mundtlig høring, og at familieretten havde kunnet træffe en retfærdig og rimelig afgørelse på skriftligt grundlag.

EMD afviste på denne baggrund sagen.

Sagen *Hansen mod Danmark* (sagsnr. 54155/21) blev den 23. marts 2023 afvist af EMD med henvisning til, at klagen var åbenbart grundløs, og at klager ikke længere kunne hævde at være offer, jf. henholdsvis EMRK artikel 35, stk. 3, litra a og stk. 4 og artikel 34. EMD havde ikke bedt den danske regering om bemærkninger til sagen.

Klager blev i 1996 idømt forvaring for frihedsberøvelse, forsøg på voldtægt og hensættelse af en anden i hjælpeløs tilstand. Klager blev efter anmodning flere gange af retten meddelt afslag på løsladelse eller formildelse af sin straf med henvisning til bl.a. udtalelser fra forvaringsinstitutionen og en udtalelse fra Retslægerådet. I 2019 udgav Retslægerådet en rapport på baggrund af forvaringsinstitutionens udtalelser samt alle tidligere rapporter og domme i sagen. Retslægerådet fandt, at klager fortsat udgjorde en overhængende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, og at det derfor ikke kunne anbefales, at klager blev løsladt, eller at sanktionen blev ændret.

Klager gjorde gældende, at han ikke var blevet undersøgt af en ekstern lægesagkyndig, hvilket var i strid med EMRK artikel 5, stk. 1 (retten til frihed og sikkerhed), da Retslægerådet efter klagerens opfattelse ikke kunne antages at udgøre en ekstern lægesagkyndig, idet Retslægerådet ikke havde afhørt ham personligt, men alene baseret udtalelsen på de vurderinger som forvaringsinstitutionens eksperter havde foretaget. Klageren anførte endvidere, at varigheden af prøvelsen af sagen i 2017 på over to år og tre måneder var for lang, jf. EMRK artikel 5, stk. 4 (retten til bl.a. en hurtig afgørelse af om en forvaring er lovlig).

EMD afviste at behandle sagen. EMD fandt, at Retslægerrådet udgør en ekstern lægesagkyndig, hvorfor de nationale domstoles vurdering om ikke at løslade klager eller om at idømme en mildere straf end forvaring var baseret på en vurdering, der var rimelig ift. de formål, som landsretten forfulgte i 1996. EMD fandt endvidere, at da de danske domstole havde anerkendt, at domstolsprøvelsens varighed i 2017 var i strid med EMRK artikel 5, stk. 4, havde klager ikke længere offerstatus i henhold til EMRK artikel 34.

EMD afviste på denne baggrund sagen.

Sagen *A.A. mod Danmark* (sagsnr. 6041/23) blev den 12. juli 2023 afvist af EMD med henvisning til, at klagen var åbenbart grundløs, jf. EMRK artikel 35, stk. 3, litra a, og stk. 4. EMD havde ikke bedt den danske regering om bemærkninger til sagen.

Sagen vedrørte, om det var i overensstemmelse med EMRK artikel 8 (retten til privat- og familieliv), at Udlændinge- og Integrationsministeriet den 26. november 2019 traf afgørelse om administrativ fratagelse af klagerens danske statsborgerskab, jf. indfødsretsloven § 8B, stk. 3, da klageren ved at rejse til Syrien og tilslutte sig terrororganisationen Islamisk Stat havde udvist en handlemåde, der var til alvorlig skade for landets vitale interesser, da hendes handlinger måtte anses som omfattet af straffelovens § 114 e, 1. pkt. (om fremme af virksomhed for grupper eller sammenslutninger, der begår terrorhandlinger). Klageren anlagde herefter sag mod Udlændinge- og Integrationsministeriet med påstand om, at afgørelsen var ugyldig. Ved dom af 11. april 2022 frifandt Østre Landsret Udlændinge- og Integrationsministeriet. Den 5. oktober 2022 stadfæstede Højesteret landsrettens dom.

Klager, som oprindeligt var både dansk og marokkansk statsborger, boede på tidspunktet for Højesterets dom i al-Roj-lejren i Syrien med sine to mindreårige børn, der var danske statsborgere. Børnenes far var afghansk statsborger. Højesteret fandt bl.a., at fratagelsen af klagers statsborgerskab var uden betydning for hendes og børnenes privat- og familieliv på det pågældende tidspunkt.

EMD afviste at behandle sagen. EMD fandt, at fratagelsen af klagers statsborgerskab var sket i overensstemmelse med lov, at klager fik de fornødne retssikkerhedsgarantier, at myndighederne handlede omhyggeligt og hurtigt, og at fratagelsen af klagers danske statsborgerskab var en følge af klagers adfærd, som var omfattet af straffelovens § 114 e. De danske domstoles

afgørelse om at fratage klager hendes danske statsborgerskab var dermed ikke vilkårlig. EMD fandt endvidere, at de danske domstole havde foretaget en grundig undersøgelse af klagers personlige forhold, herunder at hun ikke ville blive statsløs, og at afgørelsen ikke ville have nogen indflydelse på hendes og børnenes privat- og familieliv på det pågældende tidspunkt.

2.3. Afsluttede sager

EMD offentliggjorde i perioden 1. marts 2023 til 31. december 2023 fire beslutninger om afslutning af sager mod Danmark. Det drejer sig om følgende sager:

- *Resthtin mod Danmark* (sagsnr. 61203/19)
- *Ilhan mod Danmark* (sagsnr. 41157/20)
- *M.P. mod Danmark* (sagsnr. 25263/22)
- *Husseini mod Danmark* (sagsnr. 14270/21)

Sagen *Resthtin mod Danmark* (sagsnr. 61203/19) blev den 20. juli 2023 afsluttet af EMD med henvisning til, at det ikke længere var begrundet at forsætte behandlingen af klagen, jf. EMRK art. 37, stk. 1, litra c, da klageren – som havde klaget over en udvisning af Danmark – var blevet meddelt opholdstilladelse i Danmark.

Sagen vedrørte, om udvisning af klager fra Danmark med et indrejseforbud for bestandig var i strid med EMRK artikel 8 (retten til privat- og familieliv). Klager, som var afghansk statsborger, men født og opvokset i Danmark, blev ved landsretten i 2019 idømt tre års fængsel samt udvist af Danmark med et indrejseforbud for bestandig for at have forsøgt at tilslutte sig Islamisk Stat i Syrien med det formål at begå terrorhandlinger.

I 2023 meddelte Flygtningenævnet klager asyl i Danmark, jf. udlændingelovens § 7, stk. 1.

EMD fandt derfor, at klager ikke aktuelt og i en betydelig periode risikerede at blive udvist af Danmark, og at klager kunne anfægte enhver fremtidig udsendelse ved de danske myndigheder og domstole. EMD afsluttede derfor sagen.

Sagen *Ilhan mod Danmark* (sagsnr. 41157/20) blev den 20. juli 2023 afsluttet af EMD med henvisning til, at sagen var blevet løst, jf. EMRK art. 37, stk. 1, litra b.

Sagen vedrørte, om det var i strid med EMRK artikel 8 (retten til privat- og familieliv) at udvise klager med et indrejseforbud for bestandig. Klager, der var tyrkisk statsborger, blev ved landsretten fundet skyldig i bl.a. forsøg på manddrab, men frifundet for straf efter straffelovens § 16, da landsretten fandt, at han på grund af sindssygdom eller en tilstand, der må ligestilles hermed, var utilregnelig i gerningsøjeblikket. Retten traf i stedet bestemmelse om anbringelse af klager på psykiatrisk afdeling efter straffelovens § 68. Klager blev ligeledes udvist af Danmark for bestandig.

Ved kendelse af 11. oktober 2022 ophævede Højesteret udvisningen af klager, jf. udlændingelovens § 50 a, stk. 2. Klager generhvervede dermed sin tidsubegrænsede opholdstilladelse i Danmark.

EMD fandt, at sagen var blevet løst, og at respekten for menneskerettighederne som defineret i EMRK og protokollerne hertil ikke krævede fortsat behandling af klagen i henhold til artikel 37, stk. 1, *in fine*. EMD afsluttede derfor sagen.

Sagen *M.P. mod Danmark* (sagsnr. 25263/22) blev den 20. juli 2023 afsluttet af EMD med henvisning til, at der var indgået forlig i sagen, jf. EMRK artikel 39.

Det bemærkes, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet den 11. maj 2023 orienterede Folketinget om det indgåede forlig. Der henvises til vedlagte ”Orientering om forlig af klagesag ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol – M.P. v. Danmark” af 11. maj, jf. Tilsynet i henhold til grundlovens § 71 2022-23 (2. samling), bilag 53 (Alm.del).

Sagen vedrørte, om det var i overensstemmelse med EMRK artikel 3 (forbud mod tortur og nedværdigende eller umenneskelig behandling eller straf), at klager, som 13- og 15-årig, blev bæltefikseret i henholdsvis 19 timer og 27 minutter og 10 timer og 25 minutter i forbindelse med et forsøg på at flytte klager fra én afdeling til en anden, da han var indlagt på børnepsykiatrisk afdeling. Klager indbragte de to tvangsfikseringer for Det Psykiatriske Patientklagenævn, som alene behandlede klagen over bæltefikseringen i 2019 og godkendte iværksættelsen af denne. Klager indbragte efterfølgende sagen for byretten og landsretten med påstand om, at både bæltefikseringen i 2017 og 2019 var ulovlige. Både byretten og landsretten fandt begge bæltefikseringer lovlige.

Ved beslutning af 20. juli 2023 fandt EMD, at det indgåede forlig bygger på menneskerettighederne som defineret i EMRK og protokollerne hertil, og fandt ingen grund til at fortsætte behandlingen af klagen. EMD afsluttede derfor sagen.

Sagen *Husseini mod Danmark* (sagsnr. 14270/21) blev den 14. december 2023 afsluttet med henvisning til, at klager ikke længere kunne anses at have til hensigt at forfølge sin klage, jf. EMRK artikel 37, stk. 1, litra a.

Sagen vedrørte, om det var i strid med EMRK artikel 8 (retten til privat- og familieliv) at udvise klager af Danmark med et indrejseforbud for bestandig. Klager var afghansk statsborger, men kom til Danmark, da han var tre måneder gammel. Ved Østre Landsrets dom af 3. marts 2020 blev klager idømt fængsel i tre år og 11 måneder og udvist for bestandig for bl.a. indbrudstyveri af særligt grov beskaffenhed.

EMD fandt, at klager ikke længere havde til hensigt at forfølge sin klage, idet klager ikke havde forsøgt at række ud til EMD, siden klagen blev sendt til den danske regering med anmodning om bemærkninger for ca. to år og seks måneder siden. Endvidere var klager i mellemtiden udrejst til Portugal, og hans opholdssted var ukendt. EMD fandt derudover ikke, at respekten for menneskerettighederne som defineret i EMRK og protokollerne hertil krævede at fortsætte behandlingen af klagen. EMD afsluttede derfor sagen.

2.4. Verserende sager

Der verserer i alt 26 sager ved EMD, hvori Danmark enten er anmodet om eller har afgivet bemærkninger.

Der verserer aktuelt 14 sager, der vedrører en krænkelse af EMRK artikel 8 (retten til privat- og familieliv) i forbindelse med en udvisning af en udlænding på baggrund af kriminalitet begået i Danmark:

- *Fateh mod Danmark* (60766/19)
- *Belgacem mod Danmark* (61126/19)
- *Payam mod Danmark* (32739/21)
- *Nguyen mod Danmark* (2116/21)
- *Kurland mod Danmark* (54157/21)
- *W. mod Danmark* (9588/21)
- *Sarac mod Danmark* (19866/21)

- *Kibar mod Danmark* (11093/22)
- *Hussain mod Danmark* (15860/22)
- *Cakmak mod Danmark* (21783/22)
- *Wangthan mod Danmark* (51301/22)
- *Al-Habeeb* (14171/23)
- *Sharafane mod Danmark* (5199/23)
- *Savran (tidl. Savuran) mod Danmark* (3645/23)

EMD har meddelt, at der afsiges dom i seks af sagerne den 15. februar 2024.

Sagerne – som beskrives samlet – vedrører 14 udlændinge, hvor langt hovedparten er født og opvokset i Danmark eller kommet til Danmark i en ung alder. De 14 udlændinge er dømt for forskellige typer af kriminalitet, f.eks. forsøg på at fremme terrorvirksomhed, forsøg på manddrab, narkokriminalitet og vold og idømt straffe fra seks måneder og op til seks år og tre måneders fængsel. Overtrædelserne er begået i perioden 2013 til 2021. Som følge af overtrædelserne er de alle blevet udvist af Danmark – otte er blevet udvist med et indrejseforbud for bestandig, to er blevet udvist med et indrejseforbud i 12 år, og fire er blevet udvist med et indrejseforbud i seks år. Ydermere har to klagere, der er dømt for forsøg på at fremme terrorvirksomhed, fået frataget deres danske statsborgerskab.

Regeringen har afgivet processkrift i samtlige af sagerne, med undtagelse af sagerne *Savran mod Danmark* (3645/23) og *Sharafane mod Danmark* (5199/23), hvor der afgives processkrift i februar 2024. Der er overordnet argumenteret for, at sagerne bør afvises som åbenbart grundløse i medfør af EMRK artikel 35, stk. 3, jf. stk. 4. Hvis EMD antager sagerne til behandling, har regeringen argumenteret for, at de danske domstole har foretaget en udførlig og grundig vurdering af sagernes omstændigheder i overensstemmelse med EMD's praksis vedrørende EMRK artikel 8 på udvisningsområdet, og at de nationale domstoles vurderinger som følge af subsidiaritetsprincippet ikke bør tilsidesættes.

Der verserer herudover yderligere 12 sager mod Danmark ved EMD:

- *Duarte Agostinho med flere* (39371/20)
- *Lindholm og boet efter klager mod Danmark* (25636/22)
- *Dian mod Danmark* (44002/22)
- *A.B. Larsen mod Danmark* (18649/22)
- *Foreningen imod Ulovlig Logning mod Danmark* (37050/22)

- *Daugaard Sørensen mod Danmark* (25650/22)
- *Kalkan mod Danmark* (51781/22)
- *Abdulaal Naser med flere mod Danmark* (46571/22)
- *Makki mod Danmark* (10297/23)
- *Taskiran mod Danmark* (19840/23)
- *Ahmadi mod Danmark* (26597/23)
- *Ahmadi mod Danmark* (34608/23)

Sagen *Duarte Agostinho m.fl. mod Danmark* (39371/20) vedrører 33 medlemsstaters, herunder Danmarks, udledning af drivhusgasser, der ifølge klagerne bidrager til global opvarmning og påvirker deres levevilkår og sundhed i Portugal. Sagen er anlagt af seks portugisiske statsborgere i alderen 11 til 24 år. Klagerne gør gældende, at de indstævnte medlemsstater, herunder Danmark, ikke opfylder staternes (positive) forpligtelser i henhold til EMRK artikel 2 (retten til liv), artikel 3 (forbud mod tortur og umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf) og artikel 8 (retten til privat- og familieliv), idet klagerne gør gældende, at staterne ikke i tilstrækkelig grad regulerer og begrænser deres drivhusgasudledninger på en sådan måde, at de globale temperaturstigninger ikke overstiger 1,5°C. Klagerne gør i den forbindelse også gældende, at staterne krænker EMRK artikel 14 (forbud mod diskrimination) læst sammen med EMRK artikel 2, 3 og 8, bl.a. med henvisning til, at klimaforandringer får en større påvirkning på deres levevilkår og sundhed sammenholdt med ældre generationers.

Regeringen indleverede hovedprocesskrift den 27. maj 2021 og sendte supplerende bemærkninger i sagen den 17. maj 2022. Sagen blev efterfølgende henvist til Storkammerbehandling ved EMD. Der var mundtlig høring i Storkammeret den 27. september 2023.

Sagen *Lindholm og boet efter Leif Lindholm mod Danmark* (25636/22) vedrører, om det var i strid med EMRK artikel 8 (retten til privat- og familieliv), artikel 9 (retten til bl.a. religionsfrihed) og artikel 14 (forbud mod diskrimination), at der blev udført blodtransfusion på klager, der var medlem af trosamfundet Jehovas Vidner, og som efter en faldulykke akut blev indlagt på hospitalet. Klager modtog efter to-tre dages indlæggelse i bevidstløs tilstand en blodtransfusion, selv om sundhedspersonalet var bekendt med, at klager bar et kort på sig, hvorefter det fremgik, at han som medlem af Jehovas vidner ikke ønskede at modtage blod, uanset om det var nødvendigt for at bevare hans liv. Ved dom af 7. december 2020 fandt landsretten, at der forelå en krænkelse af EMRK artikel 8 og 9. Ved dom af 1. februar 2022 fandt Hø-

jesteret imidlertid, at det ikke var i strid med EMRK artikel 8, 9 og 14, at der blev gennemført en blodtransfusion. Regeringen indleverede hovedprocesskrift den 5. maj 2023 og sendte supplerende bemærkninger i sagen den 15. september 2023.

Sagen *Dian mod Danmark* (44002/22) vedrører, om det var i strid med EMRK artikel 8 (retten til privat- og familieliv) samt artikel 10 (retten til ytrings- og informationsfrihed), at idømme klager, som er rumænsk statsborger, 20 dages fængsel for at tigge på gaden, jf. straffelovens §197. Klager har anført, at han ikke kan modtage sociale ydelser og desuden er analfabet, hvorfor hans eneste mulighed for at overleve er ved at samle flasker, sælge hjemløseblade og tigge. Ved dom af 11. november 2021 fandt landsretten, at klager ikke havde godtgjort, at han ikke havde andre muligheder for at overleve end at tigge, herunder fordi klager tidligere var rejst til Rumænien flere gange og på gerningstidspunktet havde haft 130 euro på sig. Regeringen indleverede hovedprocesskrift den 11. juli 2023 og sendte supplerende bemærkninger i sagen den 27. oktober 2023.

Sagen *A.B. Larsen mod Danmark* (18649/22) vedrører, om klager har været udsat for nedværdigende behandling af politiet i forbindelse med en kropsvisitation i strid med EMRK artikel 3 (forbud mod tortur og nedværdigende eller umenneskelig behandling eller straf), samt om myndighedernes beslutning om ikke at indlede en straffesag herom var i strid med EMRK artikel 3. Klager har anført, at han har været udsat for en visitation af fire politibetjente, hvor han skulle afklæde sig med det formål at ydmyge og nedværdige ham. Sagen blev indbragt for Den Uafhængige Politiklagemyndighed, som fandt, at der ikke forelå konkrete oplysninger eller forhold, der støttede anmeldelsen, og at anmeldelsen ikke i sig selv skabte mistanke om et strafbart forhold, der kunne danne grundlag for efterforskning. Denne afgørelse blev indbragt til Statsadvokaten, som stadfæstede afgørelsen den 1. oktober 2021. Klager anlagde den 15. juli 2021 en civil sag ved domstolene, hvor klager bl.a. gør gældende, at den behandling, han blev udsat for under frihedsberøvelsen, var i strid med EMRK artikel 3. Som følge heraf er sagen berostillet ved EMD, indtil de danske domstole har truffet afgørelse i sagen.

Sagen *Foreningen imod Ulovlig Logning mod Danmark* (37050/22) vedrører, om de daværende og nuværende danske logningsregler er i strid med EMRK artikel 8 (retten til privat- og familieliv) og artikel 10 (retten til ytrings- og informationsfrihed). Endvidere gør klager gældende, at eftersom de danske domstole ikke har prøvet logningsreglernes gyldighed eller an-

vendelighed, efterlader de klageren uden adgang til effektive retsmidler i strid med EMRK artikel 13 (adgang til effektive retsmidler). Landsretten – som behandlede sagen i første instans grundet sagens principielle karakter – fandt i dom af 29. juni 2021, at retsvirkningen af en modstrid med EU-retten ikke er, at de danske logningsregler er ugyldige, men at de danske domstole skal undlade at anvende reglerne i konkrete tilfælde, i det omfang anvendelsen af reglerne måtte være i strid med EU-retten eller EMRK. Højesteret stadfæstede den 30. marts 2022 landsrettens dom. Regeringen indleverede hovedprocesskrift den 11. juli 2023 og sendte supplerende bemærkninger i sagen den 12. december 2023.

Sagen *Daugaard Sørensen mod Danmark* (25650/22) vedrører klagers anmeldelse af en voldtægt til politiet, som opgav påtalen. Dette blev påklaget til Statsadvokaten i København, der traf afgørelse om, at der skulle rejses tiltale for voldtægt i sagen. Det følger af retsplejeloven, at en afgørelse om omgørelse skal meddeles den tidligere sigtede inden to måneder fra den oprindelige afgørelsesdato. Som følge af ekspeditionsfejl ved Statsadvokaten blev denne frist overskredet, og straffesagen blev derfor afvist af byretten den 16. november 2021. Klager gør gældende, at Danmark på den baggrund har krænket EMRK artikel 3 (forbud mod tortur og nedværdigende eller umenneskelig behandling eller straf), artikel 6 (retten til retfærdig rettergang), artikel 8 (retten til privat- og familieliv) samt artikel 13 (retten til adgang til effektive retsmidler). Regeringen indleverede hovedprocesskrift den 12. september 2023 og sendte supplerende bemærkninger i sagen den 11. januar 2024.

Sagen *Kalkan mod Danmark* (sagsnr. 51781/22) vedrører, om det var i strid med EMRK artikel 2 (retten til liv) og/eller artikel 3 (forbud mod tortur og nedværdigende eller umenneskelig behandling eller straf), at fængselsbetjentene i en arrest anvendte et magtanvendelsesgreb, der kaldes ”brystvendt benlås” på en indsat, herunder mens vedkommende var ilagt håndjern. Fængselsbetjentene konstaterede umiddelbart efter, at de havde sluppet grebet og lagt strips om klagers ben, at de ikke kunne mærke hans puls, og der blev påbegyndt førstehjælp. Klager blev genoplivet, men tre dage efter episoden døde han uden at være kommet til bevidsthed. Dødsårsagen kunne på baggrund af obduktionsrapporter og lægeerklæringer ikke fastlægges entydigt, men fastholdelse i bugleje og fænomenet ExDS (*excited delirium syndrome*) kan have haft betydning for dødens indtræden. Magtanvendelsen fandt sted i 2011, og blev efterfølgende prøvet administrativt og herefter i byretten den 17. oktober 2019 og i landsretten den 2. november 2021.

Både byretten og landsretten frifandt Kriminalforsorgen. Landsretten lagde bl.a. vægt på, at Kriminalforsorgen havde sikret tilstrækkelig information og uddannelse om magtanvendelsesgrebet ”brystvendt benlås”, og at fængselsbetjentene under episoden havde overholdt de relevante anvisninger ved brug af grebet, herunder at der ikke må lægges pres på vedkommendes ryg. Regeringen indleverede hovedprocesskrift den 19. september 2023 og sendte supplerende bemærkninger i sagen den 15. januar 2024.

Sagen *Abdulaal Naser med flere mod Danmark* (sagsnr. 46571/22) vedrører 21 irakiske statsborgere, som den 25. november 2004 i forbindelse med en irakisk ledet militær operation (”Operation Green Desert”) blev anholdt og tilbageholdt af irakiske sikkerhedsstyrker, der gennemførte operationer i samarbejde med de danske militære styrker. Spørgsmålene i sagen er bl.a., hvorvidt klagerne i den forbindelse blev udsat for en behandling i strid med EMRK artikel 3 (forbud mod tortur eller anden umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf), som den danske stat kan drages til ansvar for, jf. EMRK artikel 1 (jurisdiktion og pligten til at respektere menneskerettighederne). Sagen angår endvidere, hvorvidt den efterfølgende retssag i Danmark var i overensstemmelse med EMRK artikel 6, stk. 1 (retten til retfærdig rettergang) og artikel 13 (retten til adgang til effektive retsmidler), herunder om klagerne havde adgang til en retfærdig rettergang, og om retssagens længde var i strid med kravet om en rettergang inden en rimelig frist. Klagerne anlagde i 2011 og 2012 erstatningssager mod Forsvarsministeriet med påstand om, at de var blevet udsat for behandling i strid med EMRK artikel 3 af danske soldater. Sagerne blev oprindeligt afvist, men genanlagt i 2014, hvorefter de blev sammenlagt og henvist til landsretten grundet deres principielle karakter.

Ved dom af 15. juni 2018 om tortgodtgørelse fandt Østre Landsret, at 18 ud af de dengang 23 irakere (heraf 12 af klagerne) havde været udsat for behandling i strid med artikel 3 og tilkendte dem en godtgørelse på 30.000 kr. hver. Landsretten fandt, at de danske styrker hverken havde tilbageholdt, transporteret, overgivet, screenet eller mishandlet klagerne, og at de i øvrigt ikke havde overværet mishandling af klagerne. Landsretten fandt imidlertid, at de danske styrker burde have vidst, at der var en reel risiko for umenneskelig eller nedværdigende behandling, og fandt på den baggrund Forsvarsministeriet ansvarlig for de retsstridige krænkelser af de 18 tilbageholdte i form af inhuman behandling. Landsretten fandt det ikke godtgjort, at de resterende fem irakere (heraf fire af klagerne) havde været udsat for retstri-

dige krænkelser, hvorfor Forsvarsministeriet ikke var ansvarlig herfor. Landsretten fandt endvidere, at der ikke var sket en krænkelse af EMRK artikel 6.

Sagen blev anket til Højesteret, som ved dom af 31. maj 2022 frifandt Forsvarsministeriet for ansvar for alle de 23 irakere med henvisning til, at de danske myndigheder ikke havde jurisdiktion over dem efter EMRK artikel 1. Højesteret lagde desuden landsrettens bevisresultat til grund, herunder bl.a. at danske styrker ikke deltog i tilbageholdelsen af irakerne eller udsatte dem for inhuman behandling. Højesteret fandt endvidere, at der ikke var sket en krænkelse af EMRK artikel 6.

Den danske regering skal indgive processkrift til EMD den 3. april 2024.

Sagen *Makki mod Danmark* (sagsnr. 10297/23) vedrører, om det var i strid med EMRK artikel 3 (forbud mod tortur og nedværdigende eller umenneskelig behandling eller straf), at klager i perioden 5. juni 2016 kl. 09.30 til 16. juni 2016 kl. 20.18 blev tvangsfikseret med bælte og remme under sin indlæggelse på psykiatrisk afsnit på et sygehus.

Ved afgørelse af 5. marts 2019 godkendte Det Psykiatriske Patientklagenævn tvangsfikseringens iværksættelse, men fandt tvangsfikseringens udstrækning fra den 5. juni 2016 til den 16. juni 2016 ulovlig. Retten i Næstved fandt ved dom af 3. september 2019, at fikseringen havde været berettiget i hele perioden. Østre Landsret fandt ved dom af 6. oktober 2020, at tvangsfikseringen havde været uberettiget i perioden fra den 5. juni 2016 til den 16. juni 2016. Landsretten tilkendte på den baggrund klager en godtgørelse på 50.000 kr.

Ved dom af 26. oktober 2022 fandt Højesteret, at tvangsfikseringen havde været berettiget i hele perioden og frifandt myndighederne for den af klager nedlagte erstatningspåstand, hvorved byrettens dom blev stadfæstet. Retslægerådet havde den 25. april 2022 i sagen for Højesteret afgivet en udtalelse, og bekræftede i det hele, at det havde været lægeligt korrekt at tvangsfiksere klager i hele perioden. Højesteret fandt det godtgjort, at klager i hele perioden udgjorde en nærliggende fare for andres liv, førlighed eller sikkerhed, og at det ikke var muligt at imødegå denne fare ved mindre indgribende foranstaltninger. Regeringen indleverede hovedprocesskrift i sagen den 14. december 2023.

Sagen *Ahmadi mod Danmark* (sagsnr. 26597/23) vedrører, om det var i strid med EMRK artikel 3 (forbud mod tortur og nedværdigende eller umenneskelig behandling eller straf), at klager i perioden 28. december 2020 kl. 11.50 til 8. januar 2021 kl. 13.10 blev tvangsfikseret med bælte og remme under sin anbringelse på Sikringsafdelingen i Slagelse (psykiatrisk afdeling).

Ved dom af 16. juli 2021 gav Retten i Næstved klager medhold i, at fikseringen burde være bragt til ophør få timer efter, at den var blevet indledt, og at EMRK artikel 3 derfor var krænket. Byretten tilkendte på den baggrund klager en godtgørelse på 75.000 kr.

Dommen blev anket til Østre Landsret, som den 21. november 2021 fandt, at tvangsfikseringen af klager i hele perioden fra den 28. december 2020 til den 8. januar 2021 var nødvendiggjort af hensynet til andres liv, førlighed eller sikkerhed, og at tvangsfikseringen derfor var lovlig. Landsretten vurderede ikke, at der var grundlag for at tilsidesætte det lægelige skøn om, at døraflåsning og oppegående tvangsfiksering ikke var tilstrækkeligt til at imødegå den væsentlige fare for andres liv, førlighed og sikkerhed, som klagers adfærd og tilstand udgjorde.

EMD har forlænget fristen for parterne til at afsøge muligheden for at indgå forlig til den 7. februar 2024.

Sagen *Taskiran mod Danmark* (sagsnr. 19840/23) vedrører, om det var i strid med EMRK artikel 3 (forbud mod tortur og nedværdigende eller umenneskelig behandling eller straf), artikel 5 (retten til frihed og sikkerhed), artikel 6 (retten til retfærdig rettergang), artikel 8 (retten til privat- og familieliv) eller artikel 13 (retten til effektive retsmidler) samt de nævnte artikler sammenholdt med EMRK artikel 14 (forbud mod diskrimination), at klager ikke havde adgang til den forenkede domstolsprøvelse i retsplejelovens kapitel 43 a af et erstatningskrav som følge af en ulovlig tvangsfiksering (administrativ frihedsberøvelse). Klager blev i stedet henvist til at anlægge et civilt søgsmål.

Erstatningskravet udsprang af to tvangsfikseringer, som Det Psykiatriske Patientklagenævn havde fundet ulovlige. Det Psykiatriske Patientklagenævn begærede den 7. april 2021 sagen indbragt for domstolene efter retsplejelovens kapitel 43 a. Da Region Hovedstaden ikke bestred, at tvangsfik-

seringerne var ulovlige, angik sagen alene spørgsmålet om godtgørelse herfor.

Retten i Glostrup afviste ved dom af 20. august 2021 sagen navnlig med den begrundelse, at der ikke var hjemmel til at behandle sagen efter retsplejelovens kapitel 43 a. Ved dom af 15. februar 2022 stadfæstede Østre Landsret byrettens dom. Højesteret stadfæstede den 11. januar 2023 landsrettens afvisning. Højesteret udtalte, at retsplejelovens § 469, stk. 6, efter bestemmelsens ordlyd og forarbejder indebærer, at spørgsmål om godtgørelse kun kan behandles efter kapitel 43 a, hvis der for retten er tvivl om, hvorvidt frihedsberøvelsen er lovlig. Højesteret bemærkede, at Højesteret var opmærksom på, at patienten herved var processuelt dårligere stillet med hensyn til at opnå godtgørelse, end hvis patienten ikke havde fået medhold i Det Psykiatriske Patientklagenævn. Regeringen har den 31. januar 2024 anmodet EMD om fristforlængelse med henblik på at afsøge muligheden for at indgå forlig.

Sagen *Ahmadi mod Danmark* (sagsnr. 34608/23) vedrører, om det var i strid med EMRK artikel 3 (forbud mod tortur og nedværdigende eller umenneskelig behandling eller straf) og/eller EMRK artikel 5 (retten til frihed og sikkerhed), at klager i en periode fra den 8. februar 2019 til den 4. december 2020 blev døraflåst under sin anbringelse på en særligt sikret psykiatrisk afdeling (Sikringsafdelingen).

Klager påklagede beslutningen herom samt den fortsatte opretholdelse af døraflåsningen til Det Psykiatriske Patientklagenævn. Ved afgørelse af 2. marts 2019 godkendte Det Psykiatriske Patientklagenævn beslutningen om at aflåse klager i den pågældende periode. Klager indbragte efterfølgende spørgsmålet om lovligheden af døraflåsningen for domstolene. Retten i Næstved fandt ved dom af 14. oktober 2021, at indgrebet havde været lovligt. Dog havde døraflåsningen i perioden fra 11. august 2020 til 17. september 2020 været ulovlig, idet Region Sjælland ikke havde indbragt sagen for domstolene med spørgsmål om døraflåsningens lovlighed i overensstemmelse med fristen i retsplejelovens § 469, stk. 2, på fem søgningedage. Byretten tilkendte derfor klager en godtgørelse på 25.000 kr. Landsretten stadfæstede ved sin dom af 21. november 2022 byrettens afgørelse vedrørende lovligheden af døraflåsningen, men nedsatte godtgørelsen til 7.500 kr. Der er forligsfrist i sagen ved EMD den 20. februar 2024.

2.5. Tredjepartsinterventioner

Fra 1. marts 2023 til 31. december 2023 har Danmark i en sag ved EMD afgivet tredjepartsindlæg efter EMRK artikel 36.

Sagen *Ukraine og Nederlandene mod Rusland* (8019/16, 43800/14, 28525/20 og 11055/22) vedrører, om Rusland har begået omfattende og grove menneskerettighedskrænkelser under invasionen af Ukraine. EMD udtalte i en resolution af 22. marts 2022, at EMD forbliver kompetent til at behandle sager om Ruslands overtrædelser af EMRK, hvis de relevante forhold har fundet sted inden den 16. september 2022, uagtet at Rusland ved Europarådets Ministerkomité's beslutning af 16. marts 2022, blev ekskluderet fra Europarådet med øjeblikkelig virkning.

Sagen er af dansk interesse, da sagen har almen offentlig betydning, herunder fordi sagen rejser spørgsmål om jurisdiktion efter EMRK artikel 1 (jurisdiktion og pligten til at respektere menneskerettighederne). Derudover har regeringen et ønske om i videst muligt omfang at bistå Ukraine i at stille Rusland til ansvar for alvorlige menneskerettighedskrænkelser begået i Ukraine. Regeringen afgav tredjepartsindlæg den 28. juni 2023.

2.6. Status i sager som Danmark tidligere har interveneret i

Ud over den ovennævnte sag, hvori Danmark har afgivet tredjepartsindlæg fra den 1. marts 2023 til 31. december 2023, verserede der to sager ved EMD, hvori Danmark tidligere har afgivet tredjepartsindlæg efter EMRK artikel 36. En af sagerne blev afgjort ved dom den 14. december 2023, mens den anden afventer afgørelse fra EMD.

Sagen *Humpert mod Tyskland* (59433/18) vedrører, om det tyske forbud mod, at tjenestemænd strejker samt efterfølgende disciplinære sanktioner for deltagelse i strejker udgør et uproportionalt indgreb i EMRK artikel 11 (retten til forsamlings- og foreningsfrihed), der bl.a. beskytter retten til at danne fagforeninger og retten til at strejke

Sagen har dansk interesse, idet det tyske tjenestemandssystem minder om det danske tjenestemandssystem, herunder da begge systemer har et forbud mod at strejke og giver mulighed for, at der kan gives disciplinære sanktioner for deltagelse i strejker. Regeringen afgav tredjepartsindlæg den 30. januar 2020.

Storkammeret afsagde dom i sagen den 14. december 2023. EMD fandt, at der ikke forelå en krænkelse efter EMRK artikel 11. EMD lagde bl.a. vægt på, at forbuddet og de efterfølgende disciplinære sanktioner lå inden for den tyske stats skønsmargin, og at foranstaltningerne var proportionale i forhold til de legitime formål, som de forfulgte.

Sagen *Executif van de moslims van België m.fl. mod Belgien* (16760/22) vedrører, om regionslovgivning vedtaget i Flandern og Vallonien, hvorefter rituel slagtning ikke må foretages uden forudgående bedømmelse, er i strid med EMRK artikel 9 (retten til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed) og artikel 14 (forbud det mod diskrimination) sammenholdt med artikel 9. Sagen er anlagt af en række religiøse foreninger, der repræsenterer muslimske og jødiske trossamfund i Belgien.

Sagen har dansk interesse, idet dansk lovgivning også indeholder et krav om forudgående bedømmelse ved slagtning, herunder rituel slagtning. Regeringen afgav tredjepartsindlæg den 31. januar 2023.

3. FN-komitéers udtalelser i klagesager mod Danmark fra 1. marts 2023 til og med 31. december 2023

Danmark har tiltrådt den individuelle klageadgang til FN's Menneskerettighedskomité, FN's Handicapkomité, FN's Torturkomité, FN's Kvindekomité, FN's Racediskriminationskomité og FN's Børnekomité.

Komitéernes udtalelser er ikke retligt bindende for Danmark.

I det følgende redegøres der for komitéernes udtalelser i klagesager mod Danmark i perioden fra 1. marts 2023 til 31. december 2023, hvor der er blevet udtalt kritik af Danmark. Det bemærkes, at redegørelsen ikke omfatter sager, som er blevet lukket eller afvist, fordi FN's komitéer af formelle eller indholdsmæssige grunde har fundet klagerne grundløse.

3.1. FN's Menneskerettighedskomité

FN's Menneskerettighedskomité fremkom med én udtalelse mod Danmark, hvor der udtales kritik af Danmark.

Klagesagen *E.E. mod Danmark* (2858/2016) vedrørte, om udsendelse af en kvinde til Albanien ville være i strid med FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder (CCPR) artikel 6 (retten til liv) og artikel 7 (forbud

mod tortur eller grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf).

Klager søgte om asyl i Danmark den 20. juli 2015, hvilket Udlændingestyrelsen afslog den 21. august 2015. Afgørelsen blev indbragt for Flygtninge­nævnet, som stadfæstede Udlændingestyrelsens afgørelse den 19. januar 2016. Den 28. april 2016 besluttede Flygtninge­nævnet at genoptage sagen, men stadfæstede den 26. september 2016 på ny Udlændingestyrelsens afgørelse. Flygtninge­nævnet fandt samlet ikke, at klager havde sandsynliggjort, at hun ved en tilbagevenden til Albanien ville risikere forfølgelse omfattet af udlændingelovens § 7, stk. 1, eller ville være i reel risiko for overgreb omfattet af udlændingelovens § 7, stk. 2.

Menneskerettighedskomitéen fandt i sin udtalelse af 16 marts 2023, at den danske stat ikke korrekt havde taget stilling til, om klager ville være i reel risiko for at blive udsat for uoprettelig skade i strid med CCPR artikel 6 og 7, hvis hun blev udsendt til Albanien. Dette skyldtes bl.a., at den danske stat ikke i tilstrækkelig grad havde inddraget den samlede mængde af tilgængelige oplysninger i sagen samt den kumulative effekt af disse. Behandlingen af klagers anbringender havde derfor været vilkårlig. Samlet set fandt Komitéen, at udsendelsen af klager ville være i strid med CCPR artikel 6 og 7.

Udlændingestyrelsen genåbnede sagen vedrørende vurderingen af, om klageren har været udsat for menneskehandel den 28. juni 2023, og traf den 7. juli 2023 afgørelse om, at klageren var offer for menneskehandel. Efter at have genoptaget sagen om opholdsgrundlaget stadfæstede Flygtninge­nævnet den 30. august 2023 Udlændingestyrelsens beslutning om afslag på asyl. Udlændingestyrelsen fastsatte den 1. september 2023, efter Flygtninge­nævnet havde truffet endelig afgørelse i klagerens asylsag, en forlænget udrejsefrist til den 1. oktober 2023, hvorefter klagerens udrejsefrist blev forlænget grundet refleksionsperioden, og klageren blev pålagt at udrejse inden 30. december 2023. Den 20. november 2023 sendte regeringen sine opfølgende bemærkninger i sagen til komitéen.

3.2. FN's Handicapkomité

FN's Handicapkomité fremkom med én udtalelse mod Danmark fra 1. marts 2023 til 31. december 2023, hvor der udtales kritik af Danmark.

Klagesagen *S.M. mod Danmark* (61/2019) vedrørte, om en dom til psykiatrisk behandling uden fastsat længstetid og efterfølgende tvangsmediciner-

ring af klager var i strid med FN's Konvention om Rettigheder for Personer med Handicap artikel 14 (retten til frihed og personlig sikkerhed), artikel 15 (retten til frihed for tortur eller grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf), artikel 16 (retten til frihed for udnyttelse, vold og misbrug), artikel 17 (retten til beskyttelse af den personlige integritet) og artikel 25 (retten til sundhed).

Retten i Hillerød idømte den 30. juni 2016 klager en dom til psykiatrisk behandling i medfør af straffelovens §§ 16 og 68 for i flere tilfælde bl.a. at have overtrådt straffelovens § 119, stk. 1, og § 121 om forbrydelser mod offentlige myndigheder mv. Østre Landsret stadfæstede byrettens dom den 26. september 2016.

Handicapkomitéen anførte bl.a. i sin udtalelse af 25. august 2023, at psykiatrisk tvangsbehandling er en sanktion om social kontrol, der skal erstattes af en formel strafferetlig sanktion, når det er fastslået, at der er begået en strafferetlig forbrydelse. Komitéen bemærkede i forlængelse heraf, at proceduren for, om en person skal idømmes en strafferetlig sanktion eller psykiatrisk behandling ikke er i overensstemmelse med de garantier, som der stilles til en strafferetlig procedure. Idømmelse af psykiatrisk behandling af klager var derfor i strid med konventionens artikel 14. Handicapkomitéen fandt endvidere, at tvangsmedicineringen af klager, som var forbundet med så meget smerte for klageren, at han følte sig selvmordstruet, var i strid med konventionens artikel 17 sammenholdt med artikel 25.

Regeringen har frist for at sende sine opfølgende bemærkninger i sagen til komitéen den 1. marts 2024.

3.3. FN's Torturkomité

FN's Torturkomité fremkom ikke med nogle udtalelser i klagesager mod Danmark fra 1. marts 2023 til 31. december 2023.

3.4. FN's Kvindekomité

FN's Kvindekomité fremkom ikke med nogle udtalelser i klagesager mod Danmark fra 1. marts 2023 til 31. december 2023.

3.5. FN's Racediskriminationskomité

FN's Racediskriminationskomité fremkom ikke med nogle udtalelser i klagesager mod Danmark fra 1. marts 2023 til 31. december 2023.

3.6. FN's Børnekomité

FN's Børnekomité fremkom med to udtalelser mod Danmark i 2023, hvor der blev udtalt kritik af Danmark.

Klagesagen C.C.O.U., C.C.A.M. & A.C.C mod Danmark (145/2021) vedrørte, om det var i strid med tre børns rettigheder efter FN's Børnekonvention (Børnekonvention) at udvise deres henholdsvis far og stedfar, en nigeriansk mand (O.M.), med et seksårigt indrejseforbud. Klagerne henviste i den forbindelse til artikel 3 (pligten til at lade hensynet til barnets tarv komme i første række), artikel 7 (retten til at blive registreret, ret til navn og nationalitet), artikel 9 (retten til ikke at blive adskilt fra sine forældre) og artikel 10 (retten til human, positiv og hurtig behandling af ansøgning om familiesammenføring). O.M. påstod på vegne af børnene (to biologiske børn og et stedbarn), at adskillelsen ville have negativ indflydelse på børnenes trivsel og dermed ville være i strid med FN's Børnekonvention. Børnenes mor lider af en behandlingskrævende sygdom og var derfor ikke i stand til at rejse.

Børnekomitéen fandt i sin udtalelse af 19. september 2023, at de danske myndigheder ikke havde foretaget en tilstrækkelig vurdering af, hvilken indvirkning adskillelsen ville have på børnene, og hvordan kontakten mellem O.M. og de tre børn kunne opretholdes under hensyn til de særlige omstændigheder i sagen, herunder børnenes lave alder, deres mors helbredstilstand og indrejseforbuddet på seks år. Komitéen vurderede således, at det ville være uforholdsmæssigt vanskeligt at opretholde kontakten mellem børnene og deres far/stedfar.

Børnekomitéen fandt på den baggrund, at de danske myndigheder havde krænket børnenes rettigheder efter Børnekonventions artikel 3 og 9, men fandt ikke grundlag for selvstændigt at vurdere, om der ligeledes var sket krænkelser af Børnekonventions artikel 7 og 10. Regeringen har frist for at sende sine opfølgende bemærkninger i sagen den 12. april 2024.

Udlændingenævnet genoptog behandlingen af sagen den 1. november 2023, og den 27. november 2023 traf Udlændingenævnet afgørelse om at hjemvise sagen til Udlændingestyrelsen, hvor den fortsat verserer.

Klagesagen *S.H.K. mod Danmark (140/2021)* vedrørte, om myndighedernes afslag på asyl og en deraf følgende udsendelse af klager (en mindreårig pige) til Somalia ville være i strid med klagers rettigheder efter FN's Børnekon-

ventions artikel 3 (pligten til at lade hensynet til barnets tarv komme i første række) og artikel 19 (beskyttelse mod alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbrug, vanrøgt eller forsømmelig behandling, mishandling eller udnyttelse). Klagers forældre påstod, at udsendelsen til Somalia ville udsætte klager for risiko for tvangsmæssig omskæring.

Børnekomitéen fandt i sin udtalelse af 16. maj 2023, at de danske myndigheder ikke havde taget hensyn til barnets tarv ved vurderingen af den påståede risiko for tvangsmæssig omskæring ved udsendelse, ligesom de danske myndigheder heller ikke havde iværksat tilstrækkelige foranstaltninger for at sikre barnets velbefindende ved ankomst. Udsendelse af klager til Somalia ville derfor udgøre en krænkelse af FN's Børnekonventions artikel 3 og 19.

Flygtningenævnet genoptog på den baggrund behandlingen af sagen den 28. juni 2023, og den 8. august 2023 traf Flygtningenævnet afgørelse om at meddele klager (og klagers familie) opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7, stk. 1. Den 11. december 2023 sendte regeringen sine opfølgende bemærkninger i sagen.